

LAKIALOITE 105/2006 vp

Laki opintotukilain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään opintorahan korottamista noin 15 prosentilla vastaamaan nykyistä kustannustasoa.

PERUSTELUT

Vuonna 2007 opintorahan saajien määräksi arvioidaan 241 000, joista korkeakouluopiskelijoita 151 000 ja muita opiskelijoita 90 000. Tällä hetkellä opintorahan suuruus on koulustasteesta, iästä ja asumismuodosta riippuen 21,86—259,01 euroa kuukaudessa. Nykyisellään opintoraha ei vastaa elinkustannusten tasoa eikä näin ollen mahdollista opiskelijoiden keskittymistä kokopäivätoimisesti päätehtäväänsä eli opiskeluun. Opintorahan taso on vuodesta 1995 jäänyt noin 15 prosenttia jälkeen yleisestä kustannusten noususta.

Opintorahan tason jälkeenjääneisyys asettaa opiskelijat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan, kun opiskelijan elintaso on aiempaa voimakkaammin riippuvainen vanhempien varallisuudesta, opiskelijan työsaantimahdollisuuksista sekä opintopaikkakunnan hintatasosta. Opintorahan jälkeenjääneisyys onkin tärkeimpiä syitä opiskeluaikojen pitkittymiseen, kun opiskelijoiden on käytävä ansiotyössä opiskelujensa ohessa. Lisäänsioiden hakemiseen pakotetut opiskelijat myös vääristävät työmarkkinoi-

tamme. Erityisesti opiskelijoiden voimakas työllistyminen palvelualojen ammatteihin ravintola-, myymälä- ja kiinteistöhuoltoaloilla on polkenut alan palkkoja ja työehtoja ja siten vaarantanut alalla vakituisesti työskentelevien työllisyyden sekä elintason.

Pääministeri Vanhasen hallituksen edellinen, jokseenkin epäonnistuneeksi osoittautunut opintososiaalinen uudistus perustui lainapainotteisuuden lisäämiseen. Opiskelijat eivät ole kuitenkaan uskaltaneet epävarmojen tulevaisuusnäkymien johdosta ottaa kallista syömälainaa, jonka takaisinmaksamiseen heidän kykynsä epäsäännöllisten työsuhteiden yleistyessä on vähintäänkin kyseenalainen.

Sosiaalisesti epätasa-arvoistavan luonteensa lisäksi ongelmana lainan osuuden kasvattamisessa on se, miten valmistuneet kykenevät laina- taakkaansa lyhentämään. Useilla julkisen sektorin matalapalkkaisilla aloilla pätevyysvaatimukset ja pätevyuden antavan koulutuksen kesto ovat samat kuin korkeamminkin palkatuilla aloilla, eli opintojen pituus ja opintojen suoritta-

misen vaatima lainamäärä eivät ole suoraan verrannollisia tulevaan ansiotasoon. Koska pääosa opintotuesta on lainaperusteista, motivaatio kouluttautua näille matalapalkka-aloille laskee entisestään.

Esillä ollut ehdotus opintorahaan liittyvän tulo-ajan nostosta on selkeästi ristiriidassa hallituksen aiempien koulutuspoliittisten linjausten kanssa. Vasta muutamia kuukausia sitten hallitus opetusministerinsä johdolla pyrki rajaamaan opintojen pituutta. Esitys ei edes poista opiskelijoiden köyhyysloukkua. Päinvastoin esitys jakaa opiskelijat entistä enemmän hyväosaisiin ja vähemmän hyväosaisiin opiskeluaikaisten työnsaantimahdollisuuksien mukaan.

Hallituksen työllistämistoimien pitäisi ensisijaisesti kohdistua työttömiin, ei opiskelijoihin.

Opiskelijoilla pitäisi olla oikeus keskittyä päätehtäväänsä eli kokopäiväiseen opiskeluun, ja sen mahdollistaa ainoastaan ja vain tuntuva korotus itse opintorahaan. Valitettavasti pääministeri Vanhasen hallitus on kuitenkin tällä hallituskaudella kerta toisensa jälkeen torjunut opintorahan korotusyritykset.

Opintorahapainotteista tukijärjestelmää vahvistamalla taataan se, että useimmilla opiskelijoilla on tasa-arvoinen taloudellinen mahdollisuus keskittyä kokopäiväisesti opiskeluun ja siten kartuttaa suomalaista tieto- ja taitopääomaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 11 §, sellaisena kuin se on laeissa 345/2004 ja 399/2006, seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—19, 19 a tai 20—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä kuukaudessa on:

1) vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 44,48 euroa korkeakoulussa ja 25,14 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 20-vuotias, sekä 121,85 euroa korkeakoulussa ja 73,50 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on täyttänyt 20 vuotta;

2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 145,06 euroa korkeakoulussa ja 96,70 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 18-vuotias; sekä

3) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle korkeakoulussa 300 euroa ja muussa oppilaitoksessa 246 euroa, kun opiskelija on

täyttänyt 18 vuotta tai avioliitossa taikka elatusvelvollinen.

Jos opiskelija asuu vanhemmaltaan vuokraamassaan tai vanhempansa omistamassa asunnossa, joka on samassa kiinteistössä kuin vanhemman vakituinen asunto, opintoraha myönnetään samansuuruisena kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että opintorahan määrä voi olla myös muissa oppilaitoksissa sama kuin korkeakouluissa, jos opintoihin ei liity opintososiaalisia etuja.

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 13 800 euroa vuodessa, opintorahoja voidaan korottaa seuraavasti:

1) 44,48 euron opintorahaa enintään 67,70 eurolla;

2) 25,14 euron opintorahaa enintään 48,37 eurolla;

3) 121,85 euron opintorahaa enintään 145,06 eurolla;

4) 73,50 euron opintorahaa enintään 96,70 eurolla;

5) 145,06 euron opintorahaa enintään 145,06 eurolla; ja

6) 96,70 euron opintorahaa enintään 96,70 eurolla.

Korotus pienenee jokaista tuloajan ylittävää täyttä 1 380 euroa kohden 10 prosenttia. Yhteensasketun tulo ylittäessä 26 100 euroa korotusta ei makseta.

Oikeus 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuun korkeampaan opintorahaan iän perusteella alkaa sen kuukauden alusta, jona tuensaaja täyttää asianomaisessa kohdassa säädetyn iän.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2006

Minna Sirnö /vas
Unto Valpas /vas
Erkki Virtanen /vas
Matti Kauppila /vas
Markus Mustajärvi /vas
Matti Kangas /vas
Annika Lapintie /vas

Outi Ojala /vas
Martti Korhonen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Kari Uotila /vas
Iivo Polvi /vas
Mikko Immonen /vas